

№ 1040 «Про затвердження Порядку подання платником податків заяви про проведення документальної невиїзної позапланової електронної перевірки та прийняття рішення контролюючим органом про проведення такої перевірки». 3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні : Закон України від 21 грудня 2016 року № 17 97- VIII Відомості Верховної Ради . – 2016. - №251.

Волошин О.П.

Національний університет «Львівська політехніка»

УСПІХИ ТА РИЗИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження викликана активізацією зусиль органів державної влади України щодо реформування системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, створення нового формату відносин між центральними органами влади та новоутвореними органами територіального управління.

Питання децентралізації вивчали багато науковців, зокрема В. Авер'янов, М. Баймуратов, Г. Возняк, І. Грицяк, І. Луніна, В. Христенко та інші, однак дана проблема потребує подальшого вивчення зокрема щодо питань її неврегульованості в нашій державі.

Явище децентралізації притаманне країнам Європи має суперечливу природу та перебуває на різному рівні у системах державного управління різних держав. Цьому сприяє низка факторів, які можна звести до наступних груп: політичні (зміни в підходах до здійснення політики, за яких розширювалася роль місцевих громад та органів місцевого самоуправління), глобальні (зміни в технологіях управління та глобальна інтеграція), економічні (необхідність у зменшенні навантаження з боку державних органів управління та підвищення рівня економічної свободи) [1].

В Україні вже третій рік триває процес децентралізації. Перші об'єднані територіальні громади було створено 2015 року, станом на 01.01.2018 року їх кількість становила 665, а відповідно до середньострокового плану пріоритетних дій уряду, вже у 2020 році реформа децентралізації завершиться. Місцеві ради базового рівня мають бути на 100 % об'єднані у спроможні територіальні громади. Об'єднані територіальні громади (ОТГ) беруть на себе цілковиту відповідальність за всі сфери життя на власних територіях. За умови добросовісного виконання зобов'язань, підвищується ефективність використання бюджетних коштів, а це - прямий і правильний шлях до стабілізації соціально-економічної ситуації в усій країні.

Незважаючи на такий короткий термін, можна визначити позитивні та негативні аспекти проведення децентралізації в Україні.

Серед успіхів можна виділити наступне:

- ухвалення необхідного базового законодавства для добровільного об'єднання громад;
- надання певного рівня суспільних послуг та раціональне використання бюджетних коштів;
- здійснення реформи міжбюджетних відносин;
- проведення децентралізації у сфері будівельного контролю та надання адміністративних послуг;
- формування законодавства щодо державної регіональної політики та фінансування регіонального розвитку не на основі лобізму та лояльності до правлячої партії, а на основі формули підходів та найкращих практик розвинутих країн;
- наближеність місцевих органів влади до населення та формування ефективних каналів комунікацій;
- забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування в прийнятті рішень;

- стимулювання органів місцевого самоврядування до нарощування власного бюджетного потенціалу;
- посилення відповідальності органів місцевого самоврядування перед громадою (зниження корупції).

У результаті бюджетної децентралізації місцеве самоврядування істотно збільшило свої бюджети, а бюджети ОТГ зросли в кілька разів у порівнянні із сумами бюджетів громад, що увійшли до ОТГ.

У процесі децентралізації існують проблеми, які створюють ризики для успішної реалізації реформи:

- створення ОТГ переважно не має підтримки з боку широких верств населення, бо люди не розуміють сам процес децентралізації, а також стикається зі спротивом з боку районних адміністрацій та місцевих рад через страх втратити робочі місця та повноваження, бо процес їх створення супроводжується переформатуванням органів влади та змінами в управлінні на користь громад;
- збільшення кількості ОТГ без пропорційного збільшення обсягу субвенції на розвиток інфраструктури знижує мотивацію громад до об'єднання та їх можливості щодо соціально-економічного розвитку;
- не врегульовано питання розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також функцій та повноважень між місцевими радами ОТГ та районними державними адміністраціями та районними радами;
- в утворених ОТГ немає належно підготовлених робочих кадрів та спостерігається низька кваліфікація службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій;
- враховуючи високі ризики корупційних дій щодо використання бюджетних коштів, актуальним є питання запровадження механізмів контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування, як з боку державних органів, так і з боку громадськості;
- міста обласного значення виключено з процесу об'єднання через позицію ЦВК, яка вважає, що для утворення ОТГ навколо міста обласного значення перед цим мають бути змінені межі району, який оточує це місто (зміни до законодавства було внесено лише у березні 2017 року, що загальмувало темпи реформи);
- необхідне розширення юрисдикції органів місцевого самоврядування ОТГ на всю територію об'єднаної громади, бо система містобудівної документації побудована так, що ради територіальних громад можуть замовляти і затверджувати планувальну документацію виключно в межах населених пунктів, а це є серйозним стримуючим фактором у залученні інвесторів та управлінні земельними ресурсами;
- низка законодавчих актів прийнятих упродовж останніх років не узгоджуються з уже існуючими та між собою.

Перед місцевим самоврядуванням постали виклики, які потребують реагування на організаційному і нормативному рівнях, а саме: розв'язання проблеми економічної неспроможності частини органів місцевого самоврядування щодо здійснення власних і делегованих повноважень (економічний чинник); розв'язання проблеми обмеженості ресурсів у бюджетах розвитку територіальних громад для інвестицій в інфраструктуру (ресурсний чинник); подолання кризи комунальної інфраструктури, катастрофічна зношеність існуючих мереж (інфраструктурний чинник); подолання кризи в кадровій політиці місцевого самоврядування (кадровий чинник) [2].

Проблемою сучасної децентралізації в Україні є намагання вирішувати проблеми у короткостроковій перспективі. Необхідною передумовою децентралізації є реалізація єдиної державної стратегії. Децентралізація - чи не єдина реформа в Україні, яка має свою чітку ідеологію і яка показала успішність її першого етапу. Цю успішність потрібно використати для успішності інших реформ.

1. Сухенко В. В. Досвід децентралізації влади в Швеції: уроки для України / В. В. Сухенко // Вісник НАДУ при Президентові України (Серія «Державне управління»). - 3'2016.

Гембарська Н.Є.

Національний університет «Львівська політехніка»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Діяльність розпорядників бюджетних коштів регламентується Конституцією, Бюджетним кодексом, законами, указами Президента, актами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів та іншими законодавчими актами, щодо бюджетних відносин і фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. Розпорядник бюджетних коштів – бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань, довгострокових зобов'язань за енергосервісом та здійснення витрат бюджету [1].

На організацію обліку доходів і витрат розпорядників бюджетних коштів значний вплив чинять специфічні умови функціонування суб'єктів державного сектору, що зумовлює використання специфічної методології та методики обліку, власної нормативно-правової бази, в якій відбулися значні зміни, пов'язані із запровадженням Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [2], Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема, 124 «Доходи» [3] та 135 «Витрати» [4]. Згідно з Бюджетним кодексом, доходи розпорядників бюджетних коштів поділяються на доходи загального фонду та спеціального фонду, але новим Планом рахунків передбачено ведення обліку доходів і витрат за обмінними операціями та необмінними. За таких умов важливого значення набувають питання організації обліку доходів і витрат з метою забезпечення деталізації інформації про доходи та витрати від обмінних та необмінних операцій за загальним і спеціальним фондами (групами, підгрупами) й кодами програмної та економічної класифікації видатків бюджетів і кредитування бюджетів.

Дані бухгалтерського обліку є основою для формування фінансової, бюджетної, статистичної та іншої звітності. Організація обліку доходів і витрат передбачає чіткий розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерії та в межах їх компетенції, взаємодії з іншими відділами й управліннями розпорядника бюджетних коштів і зовнішнім середовищем, що закріплюється Посадовими інструкціями. Завданням керівництва розпорядника бюджетних коштів є створення належних умов для ефективної роботи і підвищення кваліфікації працівників, забезпечення сучасними засобами оргтехніки та зв'язку.

Розпорядник бюджетних коштів має забезпечити з року в рік дотримання прийнятої облікової політики. Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [5]. Усі зміни, які вносяться до облікової політики, потрібно оформити Наказом про затвердження змін до Положення про облікову політику.

Бухгалтерський облік доходів і витрат розпорядник бюджетних коштів повинен вести дотримуючись єдиної методології ведення бухгалтерського обліку для своєї установи в межах вимог головного розпорядника бюджетних коштів. Правила формування облікової політики визначаються Методичними рекомендаціями щодо облікової політики суб'єкта державного сектору [6], а правила розкриття інформації про зміни в обліковій політиці визначено в НП(С)БО 125 [7]. Слід зазначити, що розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня розпорядчий документ про облікову